

ЗАТВЕРДЖУЮ

**Проректор з наукової роботи
та інноваційної діяльності
Національного університету біоресурсів
і природокористування України
доктор сільськогосподарських наук,
професор**

**Оксана ТОНХА
2025 р.**

ВИСНОВОК

про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації

Городняк Яни Петрівни

на тему: **«Опір селян колективізації та Голодомор в Україні**

у пресі української діаспори (1929–1934 рр.)»,

поданої на здобуття ступеня доктора філософії

зі спеціальності **032 «Історія та археологія»**

галузі знань **03 «Гуманітарні науки»**

Витяг із протоколу № 5 фахового семінару наукової ради гуманітарно-педагогічного факультету Національного університету біоресурсів і природокористування України від «03» червня 2025 року.

Присутні:

Члени наукової ради гуманітарно-педагогічного факультету Національного університету біоресурсів і природокористування України: І. М. Савицька, декан гуманітарно-педагогічного факультету, доцент кафедри філософії та міжнародної комунікації, кандидат філософських наук, доцент, голова наукової ради; С. В. Харченко, завідувач кафедри журналістики та мовної комунікації, доктор філологічних наук, професор, заступник голови наукової ради; О. М. Любовець, професор кафедри міжнародних відносин і суспільних наук, доктор історичних наук, професор, гарант освітньо-наукової програми «Історія України», головує на засіданні наукової ради; О. Ю. Балалаєва, доцент кафедри філософії та міжнародної комунікації, кандидат педагогічних наук, доцент, секретар наукової ради; С. О. Білан, професор кафедри міжнародних відносин і суспільних наук, доктор історичних наук, професор; І. М. Буцик, заступник декана гуманітарно-педагогічного факультету, професор кафедри педагогіки, доктор педагогічних наук, професор; О. В. Васюк, професор кафедри педагогіки, доктор педагогічних наук, професор; А. Г. Гольцов, доцент кафедри філософії та міжнародної комунікації, доктор політичних наук, доцент; Н. І. Гречаник, професор кафедри управління та освітніх технологій, доктор педагогічних наук, професор; І. І. Демченко, професор кафедри соціальної роботи та реабілітації, доктор педагогічних наук, професор; В. І. Додонова, професор кафедри філософії та міжнародної комунікації, доктор філософських наук, професор, гарант освітньо-наукової програми «Філософія»; В. Ф. Калуга, професор кафедри міжнародних відносин і суспільних наук, доктор філософських наук, професор; М. П. Костенко, завідувач кафедри фізичної культури і спорту, кандидат педагогічних наук, доцент; С. О. Кубіцький, завідувач кафедри управління та освітніх технологій, кандидат педагогічних наук, професор; І. З. Майданюк, завідувач кафедри культурології, доктор філософських наук, доцент; В. І. Мірошніченко, професор кафедри педагогіки, доктор педагогічних наук, професор, гарант освітньо-наукової програми «Освітні, педагогічні науки»; І. І. Осадченко, професор кафедри соціальної роботи та реабілітації, доктор педагогічних наук, професор; О. В. Полунін, професор кафедри психології, доктор психологічних наук, професор, гарант освітньо-наукової програми «Психологія»; М. А. Садова, професор кафедри психології, доктор психологічних наук, професор; І. В. Сопівник, завідувач кафедри соціальної роботи та реабілітації, доктор педагогічних наук, професор; Р. В. Сопівник, професор кафедри педагогіки, доктор педагогічних наук, професор; М. І. Степаненко, професор кафедри журналістики та мовної

комунікації, доктор філологічних наук, професор; Д. М. Супрун, професор кафедри соціальної роботи та реабілітації, доктор педагогічних наук, професор; Р. О. Тарасенко, професор кафедри соціальної роботи та реабілітації, доктор педагогічних наук, професор; Н. Т. Тверезовська, професор кафедри соціальної роботи та реабілітації, доктор педагогічних наук, професор; І. Ф. Шумілова, професор кафедри управління та освітніх технологій, доктор педагогічних наук, професор; С. В. Яшник, професор кафедри психології, доктор педагогічних наук, доцент.

Інші присутні на засіданні наукової ради гуманітарно-педагогічного факультету Національного університету біоресурсів і природокористування України: В. О. Хвіст, завідувач кафедри міжнародних відносин і суспільних наук, кандидат історичних наук, доцент; О. З. Силка, професор кафедри міжнародних відносин і суспільних наук, доктор історичних наук, доцент; Л. П. Лановюк, доцент кафедри міжнародних відносин і суспільних наук, кандидат історичних наук, доцент; Я. П. Городняк, здобувачка ступеня доктора філософії; Є. С. Шевцова, здобувачка ступеня доктора філософії.

Порядок денний: обговорення основних наукових результатів дисертації **Городняк Яни Петрівни** на тему: «**Опір селян колективізації та Голодомор в Україні у пресі української діаспори (1929–1934 рр.)**», поданої на здобуття ступеня доктора філософії зі спеціальності 032 «Історія та археологія» галузі знань 03 «Гуманітарні науки».

Тему дисертації затверджено науковою радою гуманітарно-педагогічного факультету Національного університету біоресурсів і природокористування України (протокол № 4 від 17 жовтня 2024 року).

Дисертацію виконано на кафедрі міжнародних відносин і суспільних наук гуманітарно-педагогічного факультету Національного університету біоресурсів і природокористування України.

Науковий керівник: доктор історичних наук, професор **Білан Сергій Олексійович**, професор кафедри міжнародних відносин і суспільних наук Національного університету біоресурсів і природокористування України.

Слухали: доповідь здобувачки Я. П. Городняк про основні положення дисертації. У дисертації здійснено аналіз історіографії досліджуваної проблеми; систематизовано джерельну базу, охарактеризовано її видовий і тематичний склад; розкрито форми спротиву селян політиці колективізації, відображені на сторінках преси української діаспори; здійснено компаративний аналіз ключових документів, які є складниками механізму Голодомору, та повідомлень у газетах діаспори; висвітлено способи порятунку від голоду, описані українцями Північної Америки та Європи; проаналізовано статті щодо форм реагування світової спільноти на події в УСРР; обґрунтовано роль української діаспори у формуванні концепту Голодомору як акту геноциду українського народу, висвітлено процеси популяризації цієї ідеї та протидії дезінформації, яку поширювала партійна верхівка на чолі зі Сталіним.

Здобувачці поставлено 8 запитань, на які вона надала обґрунтовані відповіді та пояснення.

Виступили:

Науковий керівник – доктор історичних наук, професор С. О. Білан, який зазначив, що у процесі підготовки дисертації та виконання індивідуального плану наукової роботи Я. П. Городняк проявила себе як працьовита й відповідальна дослідниця, здатна до вирішення складних наукових завдань, професійного самовдосконалення й розвитку. Вона володіє методами наукових досліджень й адекватно застосовує їх у своєму дослідженні. За період навчання Я. П. Городняк здобула необхідні теоретичні знання, уміння, навички та інші компетентності, достатні для продукування нових ідей, розв'язання комплексних завдань у галузі історії та дослідницько-інноваційної діяльності. Здобувачка оволоділа методологією наукової діяльності, що дозволило їй успішно реалізувати свої наміри щодо власного наукового дослідження, результати якого мають новизну, теоретичне та практичне значення.

Експерти:

Силка О. З., доктор історичних наук, професор, відзначила актуальність обраної здобувачкою теми, високий ступінь обґрунтованості наукових положень і висновків. Експертка зазначила, що здобувачкою досліджено пресу української діаспори Європи та Північної Америки у 1929–1934 рр. На основі аналізу дисертації експерткою запропоновано дати їй загальну позитивну оцінку, як такої, що відповідає вимогам Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України № 44 від 12 січня 2022 року, та рекомендувати дисертацію для подання до розгляду та захисту у разовій спеціалізованій вченій раді на здобуття ступеня доктора філософії зі спеціальності 032 «Історія та археологія» галузі знань 03 «Гуманітарні науки».

Лановіук Л. П., кандидат історичних наук, доцент, акцентувала на актуальності теми дисертації в аспекті дослідження історії Голодомору, його науковій новизні, відзначила його теоретичне та практичне значення. На основі аналізу дисертації експерткою запропоновано дати їй загальну позитивну оцінку, як такої, що відповідає вимогам Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України № 44 від 12 січня 2022 року, та рекомендувати дисертацію для подання до розгляду та захисту у разовій спеціалізованій вченій раді на здобуття ступеня доктора філософії зі спеціальності 032 «Історія та археологія» галузі знань 03 «Гуманітарні науки».

В обговоренні результатів дисертації взяли участь: Степаненко М. І., доктор філологічних наук, професор; Гречаник Н. І., доктор педагогічних наук, професор; Додонова В. І., доктор філософських наук, професор; Калуга В. Ф., доктор філософських наук, професор; О. В. Полунін, доктор психологічних наук, професор; Сопівник Р. В., доктор педагогічних наук, професор; Мірошніченко В. І., доктор педагогічних наук, професор.

Виступаючі зазначили, що здобувачкою виконано дисертацію на актуальну тему, робота містить значну кількість нових наукових даних, має наукову новизну, актуальність, важливе теоретичне та практичне значення, відповідає вимогам наказу Міністерства освіти і науки України № 40 від 12 січня 2017 року «Про затвердження вимог до оформлення дисертації», Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України № 44 від 12 січня 2022 року.

Було підтримано пропозицію експертів щодо рекомендації дисертації Я. П. Городняк для подання до розгляду та захисту у разовій спеціалізованій вченій раді на здобуття ступеня доктора філософії зі спеціальності 032 «Історія та археологія» галузі знань 03 «Гуманітарні науки».

Постановили: заслухавши та обговоривши дисертацію Я. П. Городняк на тему: «Опір селян колективізації та Голодомор в Україні у пресі української діаспори (1929–1934 рр.)», члени наукової ради гуманітарно-педагогічного факультету Національного університету біоресурсів і природокористування України ухвалили:

1. Актуальність теми дисертації. Впродовж понад дев'яносто років у світі триває «війна» за визнання факту і пам'яті про Голодомор, тому дослідження будь-якого аспекту цієї боротьби набирає незаперечної наукової актуальності. До відновлення незалежної української держави в 1991 р., основний тягар протистояння кремлівській пропаганді, яка заперечувала факт геноциду українського народу, а сам Голодомор висвітлювала в рамках фейкового конструкту про тимчасові «продовольчі труднощі в СРСР», взяла на себе українська діаспора. Актуальність досліджуваної проблеми посилюється на тлі сучасної неспровокованої широкомасштабної війни, яку росія веде проти України,

застосовуючи всі механізми реалізації своїх геноцидних планів (винищення і заміщення цивільного населення, викрадення дітей, знищення цивільної інфраструктури, викрадення продовольства, знищення української мови, культури, церкви на окупованих територіях, винищення інтелігенції та адміністраторів тощо).

2. Зв'язок теми дисертації з державними програмами, науковими напрямами Університету та кафедри. Дослідження виконано в межах науково-дослідної роботи кафедри міжнародних відносин і суспільних наук Національного університету біоресурсів і природокористування України «Українська державність у міжнародному вимірі: традиції, досвід і перспективи».

3. Особистий внесок здобувачки в отриманні наукових результатів та вирішенні конкретного наукового завдання. Здобувачкою здійснено пошук та аналіз джерельної бази, виконано наукові дослідження та опрацьовано одержані результати. Формулювання висновків та аналіз одержаних результатів виконано спільно з науковим керівником доктором історичних наук, професором С. О. Біланом. У дослідженнях і публікаціях використано результати, які були одержано здобувачкою особисто.

4. Достовірність та обґрунтованість отриманих результатів та запропонованих авторкою рішень, висновків, рекомендацій. Дисертація за характером і змістом розкритих питань є новітнім комплексним дослідженням тематики висвітлення фактів опору селян колективізації та Голодомору 1932–1933 рр. у пресі української діаспори Європи та Північної Америки. Висновки та рекомендації аргументовано результатами власних досліджень, вони відповідають меті та поставленим завданням дослідження.

5. Наукова новизна основних результатів дослідження. У дисертації *вперше*: здійснено компаративний аналіз публікацій на сторінках преси української діаспори Європи та Північної Америки, в яких оприлюднювалися постанови і закони, які видавалися радянською владою для реалізації злочину Голодомору; представлено пресу української діаспори Європи та Північної Америки як цілісний корпус джерел з вивчення формування українського концепту Голодомору як злочину-геноциду; досліджено газетні публікації про Голодомор в УСРР як інструмент української діаспори для протидії радянській дезінформації щодо Голодомору; *уточнено*: роль світового українства у створенні українського концепту Голодомору-геноциду; оцінку рівня поінформованості української діаспори про події в УСРР у 1930-х рр.; *подальшого розвитку дістали*: дослідження візії причин і перебігу Голодомору 1932–1933 рр. в історичних концептах української діаспори; вивчення перших комеморативних практик із вшанування пам'яті жертв Голодомору 1932–1933 рр.; робота із систематизації історіографії та джерел, пов'язаних із досліджуваною темою.

6. Практична цінність результатів дослідження та їх впровадження полягає у введенні до наукового обігу джерел та теоретичних положень дисертації, які можуть використовуватися під час проведення подальших наукових пошуків з історії Голодомору-геноциду, історії української преси, історії світового українства, історії процесу формування сучасної моделі національної пам'яті українського народу. Отримані результати можуть бути інтегровані до освітньої компоненти «Історія української державності», яку містить більшість освітніх програм бакалаврського рівня Національного університету біоресурсів і природокористування України.

7. Перелік наукових праць, які відображають основні результати дисертації. Основні положення дисертації викладено в 14 наукових публікаціях, з яких стаття у науковому виданні, включеному до міжнародних наукометричних баз даних Web of Science Core Collection та/або Scopus, 2 статті у наукових виданнях, включених до Переліку наукових фахових видань України, стаття у науковому виданні іншої держави, стаття в іншому виданні, 9 тез наукових доповідей.

**Стаття у науковому виданні,
включеному до міжнародних наукометричних баз даних
Web of Science Core Collection та/або Scopus**

1. Городняк Я. Публікації про Голодомор на сторінках газети «Свобода» у 1932 р. як джерело інформування української діаспори. *Сторінки історії*. 2019. Вип. 49. С. 143–150.

**Статті у наукових виданнях,
включених до Переліку наукових фахових видань України**

2. Бедик Я. (Городняк Я.) Форми спротиву українського селянства політиці «хлібозаготівель» у 1930–1932 роках. *Вісник аграрної історії*. 2018. Вип. 23–24. С. 79–84.

3. Городняк Я. Преса української діаспори США та Канади про повстання селян та масове голодування в УСРР (липень-серпень 1932 р.). *Вчені записки Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського. Серія: Історичні науки*. 2018. Т. 29 (68). № 4. С. 14–18.

Стаття у науковому виданні іншої держави

4. Horodniak Y. Dissemination of Truth about the Holodomor after Official Recognition of the USSR by the USA government. *The European philosophical and historical discourse*. 2020. Vol. 6. Iss. 3. P. 25–31.

Стаття в іншому виданні

5. Городняк Я. П. Преса української діаспори Канади, Польщі та Чехословаччини про події в УСРР у 1932 р. *East European Science Journal*. 2019. Vol. 7. P. 32–34.

Тези наукових доповідей

6. Бедик Я. (Городняк Я.) Створення Інструкції щодо застосування «Закону про п'ять колосків» (серпень-вересень 1932 р.). *Суспільні науки: сучасні тенденції та фактори розвитку: Міжнародна науково-практична конференція, м. Одеса, 19–20 січня 2018 року: тези доповіді*. Одеса, 2018. С. 5–8.

7. Бедик Я. (Городняк Я.) Закон про п'ять колосків: причини появи та реалізація. *Штучні голоди в Україні ХХ століття: Міжнародна конференція, м. Київ, 16 травня 2018 року: тези доповіді*. Київ, 2018. С. 88–95.

8. Бедик Я. (Городняк Я.) Боротьба з антирадянськими настроями серед українського селянства (1932–1933 рр.). *Цілі сталого розвитку третього тисячоліття: виклики для університетів наук про життя: Міжнародна науково-практична конференція, м. Київ, 23–25 травня 2018 року: тези доповіді*. Київ, 2018. С. 50–51.

9. Городняк Я. Покращення змісту гуманітарної підготовки у процесі викладання історії міжвоєнного періоду у вищій школі України. *Якість вищої освіти: українська національна система та європейські практики: Міжнародна конференція, м. Київ, 6–7 грудня 2018 року: тези доповіді*. Київ, 2018. С. 43–44.

10. Городняк Я. Вклад українського дипломата, професора Володимира Василенка у дослідження історії Голодомору – геноциду. *Українська дипломатія в добу національно-визвольних змагань (1917–1921 рр.): історія, проблеми, протиріччя: Міжнародна науково-практична конференція, присвячена 100-річчю проголошення Акта Злуки Української Народної Республіки і Західноукраїнської Народної Республіки, м. Київ, 21–22 лютого 2019 року: тези доповіді*. Київ, 2019. С. 84–85.

11. Городняк Я. Преса української діаспори як джерело дослідження історії Голодомору-геноциду. *Шевченківська весна – 2019 (Секція «Історія»): Міжнародна науково-практична конференція, м. Київ, 15 березня 2019 року: тези доповіді*. Київ, 2019. С. 31–33.

12. Городняк Я. Психологічні аспекти викладання історії Голодомору у вищій школі України. *Теорія і практика сучасної психології: реалії й перспективи: Міжнародна науково-практична конференція, м. Київ, 31 жовтня 2019 року: тези доповіді*. Київ, 2019. С. 134–135.

13. Городняк Я. П. Польща і Голодомор: публікації у пресі та визнання геноциду. *Україна – Польща: стратегічне партнерство в системі геополітичних координат: Міжнародна науково-практична конференція, м. Київ, 14–15 травня 2020 року: тези доповіді*. Київ, 2020. С. 29–30.

14. Городняк Я. П. Деформація культурного простору української нації в роки Голодомору. Соціокомунікативний простір України: Міжнародна науково-практична конференція, м. Київ, 25–26 лютого 2021 року: тези доповіді. Київ, 2021. С. 107–109.

8. Апробація основних результатів дослідження. Основні положення та висновки дослідження обговорювалися на: Міжнародній науково-практичній конференції «Суспільні науки: сучасні тенденції та фактори розвитку» (м. Одеса, 2018 р.); Міжнародній конференції «Штучні голоди в Україні XX століття» (м. Київ, 2018 р.); Міжнародній науково-практичній конференції «Цілі сталого розвитку третього тисячоліття: виклики для університетів наук про життя» (м. Київ, 2018 р.); Міжнародній конференції «Якість вищої освіти: українська національна система та європейські практики» (м. Київ, 2018 р.); Міжнародній науково-практичній конференції «Шевченківська весна – 2019» (м. Київ, 2019 р.); Міжнародній науково-практичній конференції «Українська дипломатія в добу національно-визвольних змагань (1917 – 1921 рр.): історія, проблеми, протиріччя» (м. Київ, 2019 р.); Міжнародній науково-практичній конференції «Теорія і практика сучасної психології: реалії й перспективи» (м. Київ, 2019 р.); Міжнародній науково-практичній конференції «Україна – Польща: стратегічне партнерство в системі геополітичних координат» (м. Київ, 2020 р.); Міжнародній науково-практичній конференції «Соціокомунікативний простір України: історія та сьогодення» (м. Київ, 2021 р.).

Ухвалили:

Дисертація здобувачки ступеня доктора філософії Городняк Яни Петрівни на тему: «Опір селян колективізації та Голодомор в Україні у пресі української діаспори (1929–1934 рр.)» є завершеною кваліфікаційною науковою працею, в якій досліджено тематику висвітлення фактів опору селян колективізації та Голодомору 1932–1933 рр. у пресі української діаспори Європи та Північної Америки, що має важливе значення для галузі знань «Гуманітарні науки».

Дисертація відповідає вимогам наказу Міністерства освіти і науки України № 40 від 12 січня 2017 року «Про затвердження вимог до оформлення дисертації», Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України № 44 від 12 січня 2022 року.

З урахуванням наукової зрілості та професійних якостей здобувачки Городняк Яни Петрівни дисертація на тему: «Опір селян колективізації та Голодомор в Україні у пресі української діаспори (1929–1934 рр.)» рекомендується для подання до розгляду та захисту у разовій спеціалізованій вченій раді на здобуття ступеня доктора філософії зі спеціальності 032 «Історія та археологія» галузі знань 03 «Гуманітарні науки».

Експерти:

**Професор кафедри міжнародних відносин і суспільних наук
Національного університету біоресурсів і природокористування України,
доктор історичних наук, доцент**

Оксана СИЛКА

**Доцент кафедри міжнародних відносин і суспільних наук
Національного університету біоресурсів і природокористування України,
кандидат історичних наук, доцент**

Людмила ЛАНОВЮК

Відповідальний за атестацію здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії

Сергій БОЯРЧУК